

Corona zet rem op banengroei in 2020

Per 1 april 2020 lag de werkgelegenheid in Nederland 0,8 procent hoger dan in 2019. Door deze toename komt de totale werkgelegenheid in Nederland uit op bijna 9 miljoen banen. Deze groei is minder groot dan in de afgelopen vier jaren met groeicijfers tussen de 1,4 en 2,6 procent. Het aantal vestigingen nam tussen 2019 en 2020 toe met ruim 89.000, een groeipercentage van 5,1 procent.

Dit blijkt uit cijfers van LISA, het landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaalde arbeid wordt verricht. Samenvoeging van de gegevens, de kwaliteitsborging en publicatie van de cijfers wordt verzorgd door de Stichting LISA. Met het onderzoek is de 25^e jaargang voltooid. Dit maakt LISA een unieke datareeks van een kwart eeuw aan landelijke werkgelegenheidsinformatie op vestigingsniveau.

Werkgelegenheid en de coronacrisis

Vanaf maart 2020 kreeg Nederland te maken met vergaande maatregelen om de verspreiding van het coronavirus in te dammen. Voor sommige bedrijven betekende dit dat zij hun activiteiten moesten stopzetten of aanpassen. Toch is er in de werkgelegenheidscijfers in de jaargang 2020 geen forse daling van het aantal banen te zien. Dit komt doordat gedurende het grootste deel van de periode april 2019 tot en met februari 2020 er in Nederland nog niets aan de hand was. Het aantal banen heeft zich toen dus nog 'normaal' ontwikkeld. Tussen het ingaan van de maatregelen en de peildatum van 1 april lagen een paar weken. In deze korte periode was er nog geen sprake van ontslagen of van faillissementen. Wel werd in sommige sectoren (kortlopende) dienstverbanden van uitzendkrachten stopgezet (bijvoorbeeld in de schoonmaakbranche en horeca) en werd minder gebruik gemaakt van oproepkrachten. Het aantal uitzendkrachten daalde in 2020 met ruim 6 procent ten opzichte van 2019. Deze ontwikkelingen maken de eerste gevolgen van de coronacrisis zichtbaar in de LISA-cijfers: geen forse daling, wel een rem op de groei.

Banengroei afgenomen

Het aantal banen per 1 april 2020 bedroeg ruim 8.983.000. Dit betekent een groei van 0,8 procent ten opzichte van april 2019 (zie grafiek 1). Deze groei is minder groot dan in de afgelopen vier jaren met groeicijfers tussen de 1,4 en 2,6 procent. Door de toename met bijna 71.000 banen komt de totale werkgelegenheid in Nederland uit op bijna 9 miljoen banen. Dit zijn ongeveer 2,5 miljoen meer banen dan bij de start van LISA in 1996.

Al sinds 2000 is de ontwikkeling van het aantal vestigingen positiever dan het aantal banen als gevolg van het aanhoudend groot aantal mensen dat voor zichzelf begint. Deze trend is ook in 2020 zichtbaar: de groei van het aantal vestigingen tussen 2019 en 2020 bedroeg 5,1 procent, een toename van ruim 89.000 vestigingen. Het totale aantal vestigingen komt uit op bijna 1,8 miljoen in 2020.

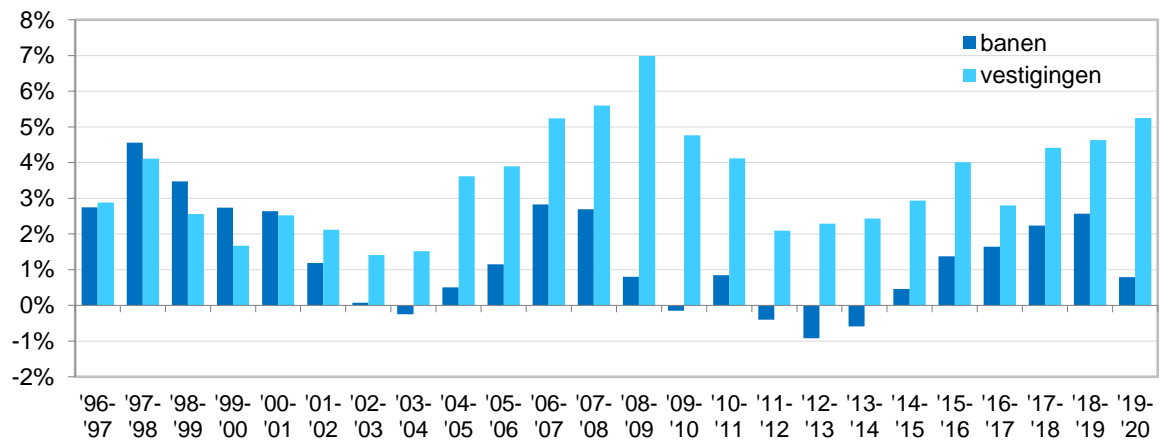
De toename van het aantal vestigingen is grotendeels afkomstig van vestigingen met 1 werkzame persoon. Het aandeel van deze groep vestigingen is met 1,4 procentpunt gestegen naar 73,8%. Dit betekent dat bijna driekwart van alle vestigingen bestaat uit eenmanszaken, zzp'ers, freelancers en kleine zelfstandigen.

Groei kleine banen

Bij de meting van de werkgelegenheid wordt onderscheid gemaakt naar het gemiddeld aantal gewerkte uren per week. Banen van minder dan 12 uur noemen we kleine banen, vanaf 12 uur spreken we van grote banen. Het aantal kleine banen groeide met 1,7 procent en het aantal grote banen met 0,6 procent. In 2019 was er nog sprake van een forse groei van het aantal kleine banen (4,1%). In 2020 neemt het aantal kleine banen opnieuw sterker toe maar ligt de ontwikkeling van beide groepen minder ver uit elkaar.

Grafiek 1

Ontwikkeling banen en vestigingen sinds 1996

Bron: LISA 2020

Helpt banengroei in zorg, horeca en industrie krimpen

Tabel 1 toont de ontwikkeling van het aantal banen per sector. Opvallend is de ontwikkeling in het onderwijs. Het aantal banen in deze sector nam tussen 2019 en 2020 toe met 3 procent, sterker dan in het voorgaande jaar (+2,8%). Een groot deel van deze groei (ruim 10.000 banen) is afkomstig van zelfstandigen actief in diverse soorten coaching (sportcoaches, life coaches en leefstijlcoaches). Na het onderwijs kende de zorg de hoogste groei (+2,6%). In deze sector kwamen er 36.000 banen bij, goed voor ruim de helft van de totale banengroei in 2020. Waar de bouwsector in 2019 nog de grootste groei liet zien (4,5%) blijft de ontwikkeling nu beperkt tot 2 procent.

In zowel de horeca als de industrie nam de werkgelegenheid af met ruim 11.000 banen. Dit zorgde voor een krimp van 2,5 procent in de horeca en 1,2 procent in de industrie. Voor wat betreft de horeca is de daling grotendeels te verklaren door de beperkende maatregelen die in april 2020 van kracht waren. Ook de industrie heeft in april mogelijk al te maken gehad met de gevolgen van de coronacrisis. Bijvoorbeeld door beperkingen in de handel met onder andere China.

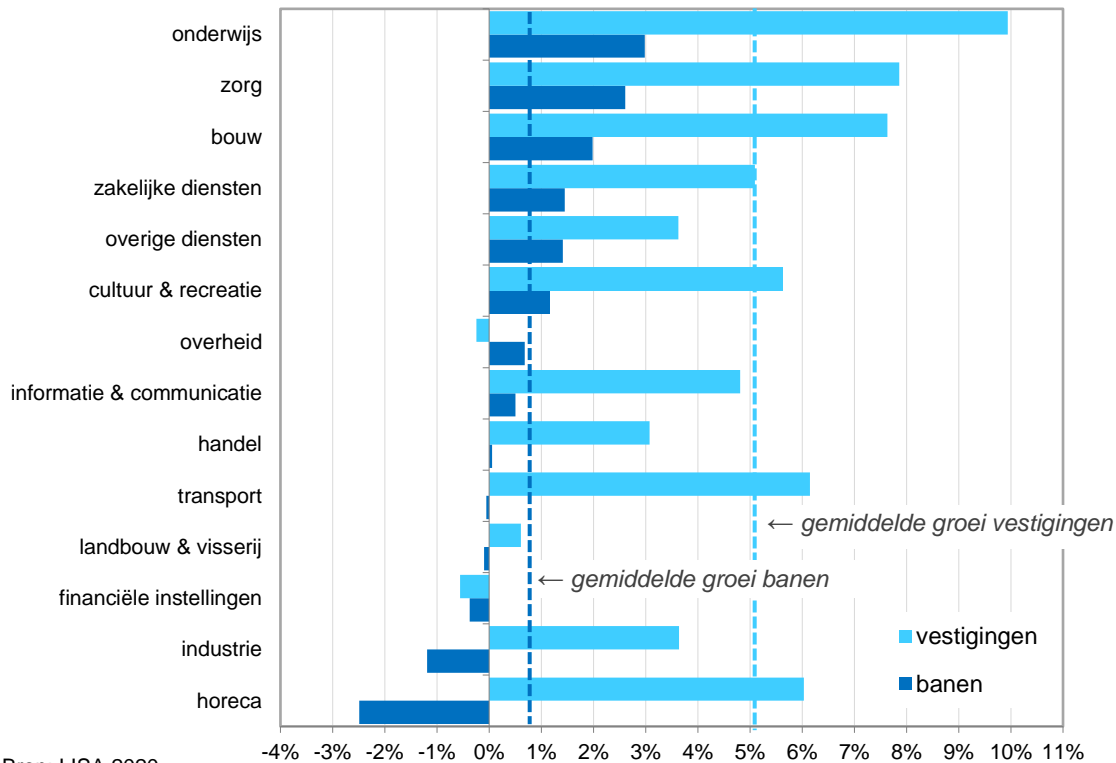
Tabel 1

Aantal vestigingen en banen in Nederland naar sector (2020)

Sector	vestigingen absoluut	banen			
		absoluut	% in totaal	groei abs. 2019/2020	groei % 2019/2020
landbouw & visserij	75.830	226.800	2,5%	-220	-0,1%
industrie	72.430	932.430	10,4%	-11.240	-1,2%
bouw	187.110	507.160	5,6%	9.860	2,0%
handel	275.190	1.561.670	17,4%	890	0,1%
transport	49.390	459.200	5,1%	-240	-0,1%
horeca	67.440	441.660	4,9%	-11.280	-2,5%
informatie & communicatie	98.420	336.470	3,7%	1.690	0,5%
financiële instellingen	16.690	211.310	2,4%	-790	-0,4%
zakelijke diensten	451.280	1.389.550	15,5%	19.880	1,5%
overheid	3.270	453.140	5,0%	3.060	0,7%
onderwijs	100.410	613.790	6,8%	17.770	3,0%
zorg	184.150	1.417.130	15,8%	36.000	2,6%
cultuur & recreatie	105.960	231.210	2,6%	2.630	1,2%
overige diensten	99.690	201.920	2,2%	2.820	1,4%
Nederland	1.787.270	8.983.430	100%	70.820	0,8%

Bron: LISA 2020

Grafiek 2

Banengroei in Randstad, daling in Noorden

De groei van de werkgelegenheid tussen 2019 en 2020 kwam vooral in de Randstad tot stand (zie figuur 1). De regio met de sterkste groei was de agglomeratie Den Haag (+2,4%) gevolgd door Het Gooi en Vechtstreek (+2%). Buiten de Randstad was er vooral in de regio's Noord-Overijssel (+1,9%) en Midden-Noord-Brabant (+1,5%) een sterke banengroei.

De regio's met banenkrimp vertonen een duidelijk patroon. Deze regio's bevinden zich vooral in het noorden van Nederland (Friesland, Groningen en bijna heel Drenthe) en langs de grens met België. Een uitzondering op dit patroon is de sterke banenkrimp in de regio Zuidwest-Overijssel (-1,5%). De afname van het aantal banen in de noordelijke drie provincies hangt samen met een bovengemiddelde krimp van zowel de industrie als de horeca. Met name de industrie is in deze provincies relatief sterk vertegenwoordigd.

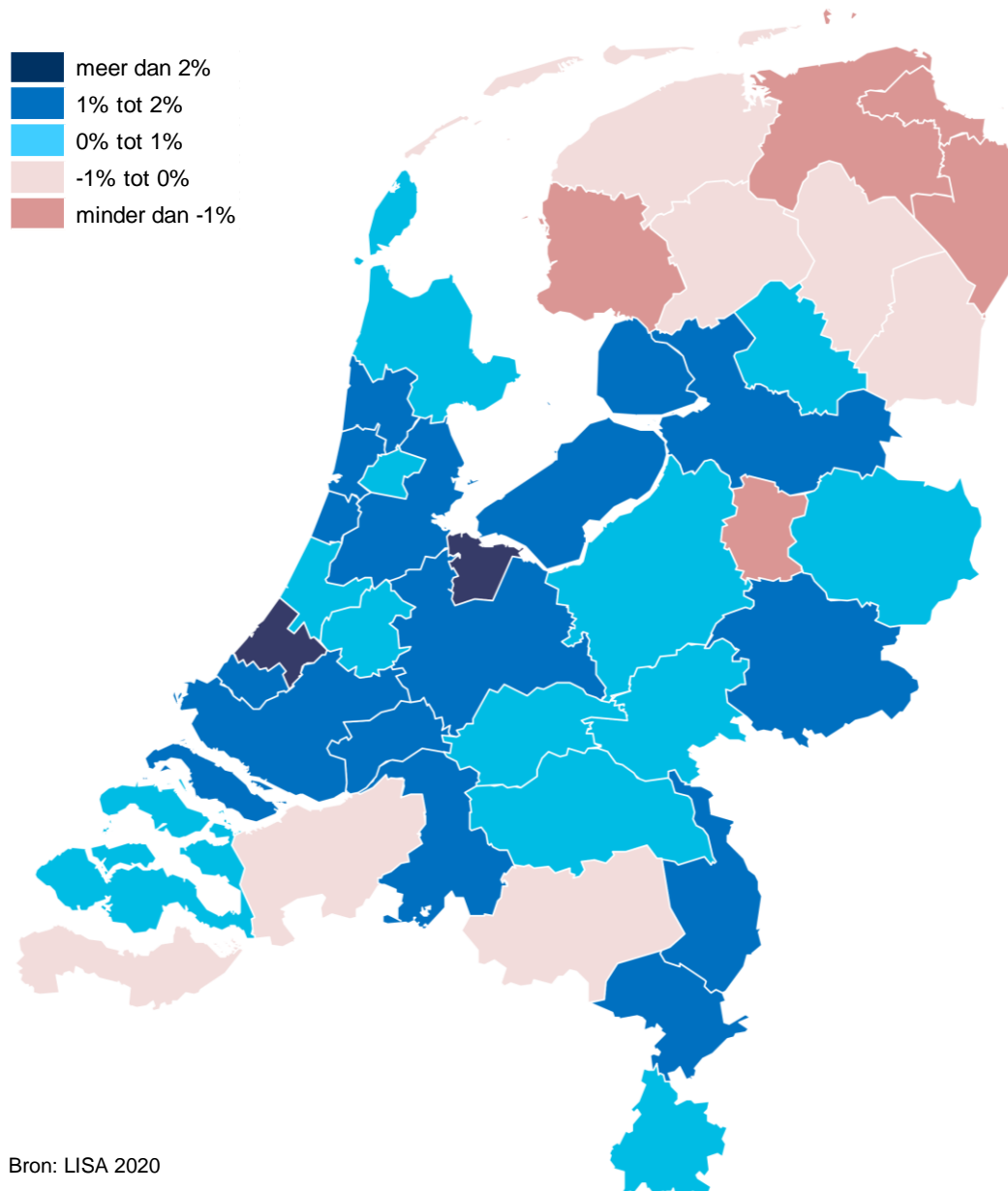
Tussentijdse peiling

Vanwege de bijzondere economische omstandigheden is in 2020 niet alleen de werkgelegenheid per april geïntariseerd, maar ook per september. Dit met het idee om een beeld te krijgen van de gevolgen van de corona op de werkgelegenheid. Uit de resultaten blijkt dat het banenniveau in september 0,9 procent hoger ligt dan in april. In de bouw, handel en zorg was de groei sterker dan gemiddeld (rond de 1,5%). In de industrie en horeca zette de krimp door.

Een aandachtspunt bij het gebruik van de cijfers per 1 september is dat in diverse sectoren seizoenseffecten een rol spelen. Daarnaast waren in die periode minder beperkende maatregelen van kracht voor zowel detailhandel als horeca. Bij al deze ontwikkelingen geldt dat veel bedrijven hun werkgelegenheid op peil hebben kunnen houden door de steunpakketten van de overheid.

Figuur 1

Werkgelegenheidsontwikkeling 2019-2020 per COROP-regio

Bron: LISA 2020

Toelichting:

LISA is een databestand met gegevens vanaf 1996 over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De kerngegevens per vestiging hebben een ruimtelijke component (locatie) en een sociaal-economische component (werkgelegenheid en economische activiteit). Niet alleen omdat ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de vrije beroepsbeoefenaars in LISA zijn opgenomen, is dit bestand uniek in zijn soort, maar ook omdat cijfers beschikbaar zijn tot op een zeer laag aggregatieniveau: wijk, buurt en bedrijventerrein. LISA wordt gebruikt door overheden, onderzoeksbureaus en kennisinstellingen ten behoeve van beleid op het gebied van o.a. milieu, veiligheid en regionale economie. Het LISA-bestand is voorzien van de Standaard Bedrijfsindeling SBI 2008. Sinds 2011 is het LISA-bestand bovendien voorzien van informatie uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), zoals xy-coördinaten. Tevens is op vestigingsniveau informatie beschikbaar over productie en toegevoegde waarde.

Dit jaar komen de LISA-cijfers een aantal maanden later beschikbaar dan gebruikelijk. Een van de redenen daarvoor is dat veel registers de werkgelegenheidsenquête naar het najaar hebben verplaatst in verband met de lockdown in april en mei 2020. De resultaten van de peiling per september 2020 zijn op geaggregeerd niveau beschikbaar op de LISA site.

Meer informatie over de meerwaarde van LISA-cijfers en de wijze waarop de gegevens tot stand komen kunt u vinden op www.lisa.nl. Ook kunt u contact opnemen met dhr. G. Huijgen (tel. 053-2005202) van de LISA Projectorganisatie.